Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Benita Unamuno Mujika

Bergara, Gipuzkoa (1905-1992)



Aurkibidea

Biografia



Kokote auzoko Azpiletan jaio zen 1905ean. Aita Azpileta bertakoa zuen; ama, berriz, Andoaingoa. San Kristobal auzoko Aldai baserrian bizi izan zen.

Zintak

BER-062

- **Proiektua**: Bergarako euskara
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxaniz, Iñaki - Isazelaia Igartua, Jaione
- **Data**: 1988-02-01
- **Iraupena**: 74 min
- **Euskarria**: Audio Analog
- **Kodifikatzailea**: Alberdi Bilbao, Itziar
- **Transkribatzailea(k)**: Agirrebeña, Aintzane
- **Emalea**: Bergarako Udala

BER-275

- **Proiektua**: Mondragon Unibertsitatea
- **Elkarrizketatzailea(k)**:
- **Data**: 1988-01-01
- **Iraupena**: 76 min
- **Euskarria**: Audio Analog
- **Emalea**: Ozaeta Elorza, Arantza

Pasarteak

1. Baserritarrek abade, sakristau eta errementariariekin zuten harremana

- **Erref**: BER-062/002
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:01:30. **Bukatu**: 00:02:40
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Baserrietan garia batu eta errementariari bere lanaren ordainean ematen zitzaion. Abadeei ere garia ematen zitzaien konjurua egitearen truke (imilaun bat gari). Sakristauari ere beste horrenbeste.

Transkripzioa
- Segurua-ta zela izaten zan?
- Ba, garixa izeten zan, garixa. Eta errementarixei erueten jakon bi imillan. Imillana hiru kilo edo izeten da, aproximadamente; sei kilo izengo [zian].
- Noizero? Noizero?
- Urtien behin, urtero. Hori urtero asegurua zan.
- Etxe bakoitzak…?
- Bai, etxe bakutxak. Gero atxurrak, basarrikuak, atxurrak zorroztu harek debalde. Segurua. Atxur haunditxua baldin bazan, kobrau; txikixa bazan debalde zorroztu. Holakotxe zerak, […] ezaututakuak baiña…
- Eta zera, abadiei-ta zenbat emoten jakon?
- Abadiei […] imillan bat. Denbora txarra zanian harek konjurua ein bihar eban obligaziñua. Urtero-urtero imillana. Bietia elizan, ba, bai, ba, sepulturak zian ta…

- Sakristania [...].
- Sakristania. Hari be imillan bat gari.
- Sakristana...
- Bai, hari be imillan bat gari. Berriz [botiken datu hori], ba, [botikia seguruan].

2. Gaixotasun batzuen sendabideak

- **Erref**: BER-062/004
- **Iraupena**: 0:00:59. **Hasi**: 00:03:40. **Bukatu**: 00:04:39
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:
Gaixotasun batzuk sendatzeko "usenak", izainak erabiltzen ziren (erdarazko sangüijuela).

3. Gaixotasun batzuen sendabideak

- **Erref**: BER-062/005
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:04:39. **Bukatu**: 00:06:04
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Kukurruku eztula sendatzeko, barraskiloak onak zirela esaten omen zen.

Transkripzioa
- Karakolen zera bai entzun... Kukurruko eztulakin ta karakolen mokua zana ona ta... Bueno, geuk ez...
- Bai, jarabia, jarabia etara karakolen zerakin.
- Haura geuk ez giñuan [zertu].
- Gu egon giñan sei anai-arreba batera kukurruko eztulakin. Ta anai gaztena Antzuolan bizi danak hiru hillebete [zeuzken], ezta? Ta bueno! Haura ez dakit zela salbau be in zan, e? Gu be... bueno, [haundixak] ez, baiña haura eztulka hasten zanien, e, ohian baldin baeuan, bueno! Jo-ta jaso eitten giñuen, e! [Ze] sarrittan, bueno! Bueltau eziña, e! Ta orduan, artian bakunau barik egongo giñen gu. Orduen bakunaik be ez zan horren kontra... Oin, ba, bai, baiña... Sei batera, e!
- Gu egon giñan lau batera [...kin], lau: bi lehengusu eta gu beste bi.
- Hori, zera... elgorrixa?
- Bai.
- Baiña kukurruko eztula txarraua da. Zuek, ba, elgorrixa hori bero-berotan konserbau eta hori. Baiña kukurruko eztula, ba, eztula da, ta bueltau ezindako eztula. Ta estu gure [...].
- Hola hil be itten zian kukurruko eztulakin...
- Bai, bai.

4. Gerra garaian ume asko etxean eta zailtasun ugari

- **Erref**: BER-062/006
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:06:04. **Bukatu**: 00:08:44
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Ume asko etxean. Gerra sasoian, zailtasunak. Milizianoen portaera.

5. Berorika abade eta gurasoei

- **Erref**: BER-062/007
- **Iraupena**: 0:02:41. **Hasi**: 00:08:44. **Bukatu**: 00:11:25
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Euskara » Tratamenduak » Berorika
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Berorika gurasoei, aitona-amonei. Hika senar-emazteen artean. Abadeei egiten zitzaien berorika. Pazkoko txartela zela-eta abadearekin izandako gorabeherak.

6. Herri-antolaketa

- **Erref**: BER-062/008
- **Iraupena**: 0:02:45. **Hasi**: 00:11:25. **Bukatu**: 00:14:10
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Benitaren baserria Bergaran dagoen arren, Angiozartik oso gertu dago. Errekatxoak banatzen ditu lurrak. Angiozar sasoi batean Elgeta zen; gerora Bergara izatera pasatu zen.

7. Erromerietako ibilerak

- **Erref**: BER-062/009
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 00:14:10. **Bukatu**: 00:15:00
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Erromeria. Filarmonika eta panderoa jotzen zuten. Erromerietan dantza egitearren ordaindu egin behar izaten zen.

8. Erromerietako ibilerak

- **Erref**: BER-062/010
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 00:15:00. **Bukatu**: 00:17:29
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Erromerietako ibilerak.

9. Borrokak erromerietan

- **Erref**: BER-062/011
- **Iraupena**: 0:04:45. **Hasi**: 00:17:29. **Bukatu**: 00:22:14
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Asentzion ere erromeria egiten zen. Borrokak izaten ziren erromerietan herri desberdinetako mutilen artean. San Martzial, Santa Marina egunetan erromeriak. Neska-laguntzeak.

10. Azkenengo urkamendia Bergaran

- **Erref**: BER-062/012
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:22:14. **Bukatu**: 00:24:14
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Urkamendia. Etxean kontatzen zen Bergaran gizon bat urkatu zutela.

11. Hileten inguruko azalpenak; ohitura zaharrak

- **Erref**: BER-062/013
- **Iraupena**: 0:03:20. **Hasi**: 00:24:14. **Bukatu**: 00:27:34
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:
Hil-deia. Hileta klaseak. Elizara, zumitzezko otzara batean ogiak eraman eta hilobian uzten ziren. Negar egiten zuten emakumeak jartzen zituzten elizan.

12. Hileten inguruko azalpenak; ohitura zaharrak

- **Erref**: BER-062/014
- **Iraupena**: 0:03:20. **Hasi**: 00:27:34. **Bukatu**: 00:30:54
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Hileta ondoren, bazkari bat egiten zen. "Entierru-bazkarixa" esaten zioten. Bederatziurrena. Urte-meza; amaitutakoan, tabernan jan-edana izaten zen. "Txiliparia" esaten zitzaion bazkari horri. Anekdota barregarria kontatzen dute.

13. Hileten inguruko azalpenak; ohitura zaharrak

- **Erref**: BER-062/015
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:30:54. **Bukatu**: 00:32:06
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Hiletaren inguruko kontuak. Auzokoek bisita egiten zuten; meza ateratzen zen. "Gregorianak", hilabete osoan egiten ziren mezak.

14. Estraperloa; erregistroak baserrietan

- **Erref**: BER-062/016
- **Iraupena**: 0:04:00. **Hasi**: 00:32:06. **Bukatu**: 00:36:06
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerra sasoian, astean birritan egiten zuen ogia Benitak. 7 hilabetean 20 laguni jaten eman beharra. Gari-zorroak ezkutuan eraman behar errotara. Inguruko

errotak. Estraperloa. Guardia Zibila baserrietara joaten zen erregistroak egitera eta jatekoa hartzera.

15. Abereak baserrian

- **Erref**: BER-062/017
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:36:06. **Bukatu**: 00:37:16
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Abereak baserrian. Gabonetarako kapoiak.

16. Kapatutako abereak

- **Erref**: BER-062/018
- **Iraupena**: 0:02:10. **Hasi**: 00:37:16. **Bukatu**: 00:39:26
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Gabonetarako kapoiak. Zaperoa, arto-irinarekin egindako bolatxoak. Idiak, txerriak, astoak... kapatzearen inguruko kontuak. Horretara dedikatzen zen pertsona joaten zen baserriz baserri ("kapadoria").

17. Baserrian izan zuten astoaren inguruko kontuak

- **Erref**: BER-062/019
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:39:26. **Bukatu**: 00:40:51
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Baserriko astoaren inguruko gorabeherak.

18. Umetan itulan egin behar

- **Erref**: BER-062/020
- **Iraupena**: 0:02:32. **Hasi**: 00:40:51. **Bukatu**: 00:43:23
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Baserrietan idiekin egiten zen lan. Umetan itulan egin behar.

19. Gerra sasoian baserrian goserik ez

- **Erref**: BER-062/024
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:45:18. **Bukatu**: 00:46:31
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Baserrian goserik ez zuten pasatu. Gerra sasoian konpainia oso bat izan zuten baserrian.

20. Soldaduak baserrian

- **Erref**: BER-062/025
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 00:46:31. **Bukatu**: 00:48:06
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerra sasoian konpainia oso bat izan zuten baserrian. Gerrako pasadizoak.

21. Baserritar asko karretero lanetan gerra sasoian

- **Erref**: BER-062/026
- **Iraupena**: 0:03:25. **Hasi**: 00:48:06. **Bukatu**: 00:51:31
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:
Baserritar askok gurdizain lana egin zuen gerra sasoian. Idiekin munizioa eramaten zuten alde batetik bestera... Benitaren anaia ohatilari ibili zen. Frontea Elgetan.

22. Baserrian goserik ez gerra sasoian

- **Erref**: BER-062/027
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:51:31. **Bukatu**: 00:52:31
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:
Baserrian goserik ez zuten pasatu gerra garaian.

23. Ezkontzak baserrietan

- **Erref**: BER-062/028
- **Iraupena**: 0:04:12. **Hasi**: 00:52:31. **Bukatu**: 00:56:43
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:
Ezkontzak zelakoak izaten ziren. 3 eguneko ezkontzak. Etxe onekoa bazen, batzuetan arrio bi egiten ziren. Ehunezko arropak; laiak; goruak. Idiak dotore. Burdi-irrintziak.

24. Ezkontzak baserrietan

- **Erref**: BER-062/029
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:56:43. **Bukatu**: 00:57:43
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:
Ezkontza-bazkaria.

25. Ezkontzak baserrietan

- **Erref**: BER-062/031
- **Iraupena**: 0:02:55. **Hasi**: 00:58:38. **Bukatu**: 01:01:33
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:
Ezkontza-bazkaria.

26. Baserriko emakumeak inude

- **Erref**: BER-062/032
- **Iraupena**: 0:03:20. **Hasi**: 01:01:33. **Bukatu**: 01:04:53
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Erdaraz jakin ez. Benitaren ama, inude joan zen Madrilera erdaraz jakin gabe.

27. Arabara erdaraz ikastera

- **Erref**: BER-062/033
- **Iraupena**: 0:00:45. **Hasi**: 01:04:53. **Bukatu**: 01:05:38
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Baten batzuk Arabara joaten ziren erdaraz ikastera.

28. Sorginen ipuinak

- **Erref**: BER-062/035
- **Iraupena**: 0:01:43. **Hasi**: 01:06:13. **Bukatu**: 01:07:56
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Sorginen ipuinak.

29. Sorginen ipuinak

- **Erref**: BER-062/036
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 01:07:56. **Bukatu**: 01:09:36
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Sorginen ipuinak.

30. Sorginen ipuinak

- **Erref**: BER-062/037
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 01:09:36. **Bukatu**: 01:10:26
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Sorginen ipuinak.

31. Nesken orrazkera

- **Erref**: BER-062/038

- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 01:10:26. **Bukatu**: 01:12:46
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Nesken, emakumeen orrazkera. Kopetak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-28

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com